

Vállalkozási mérlegképes könyvelő

ELLENŐRZÉS

tantárgy

10. téma
(Könyvvizsgálat)

A könyvvizsgálat célja

A piacgazdaság működéséhez szükséges, hogy a vállalkozók vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről tárgyszerű, megbízható, valós információkat hozzanak nyilvánosságra.

A könyvvizsgálat tág értelemben a piac szereplőinek érdekeit szolgálja.

2

A könyvvizsgálat jogi szabályozása

A könyvvizsgálói tevékenység folytatásának kereteit, szabályait és tartalmát alapvetően a könyvvizsgálói kamarai törvény határozza meg, amely rendelkezik

- ✓ a kamara feladatairól,
- ✓ a kamarai tagsági viszonyról,
- ✓ a könyvvizsgáló jogairól és kötelezettségeiről,
- ✓ a könyvvizsgálói tevékenységről és
- ✓ a könyvvizsgálók felelősségi szabályairól.

A könyvvizsgálói ellenőrzés része a magyar ellenőrzési rendszernek, de nem önálló ellenőrzési intézményként, hanem mint egyfajta jogintézmény.

3

Nem lehet könyvvizsgáló

- ✗ a gazdasági társaság alapítója, illetve tagja.
- ✗ a gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelőbizottsági tagja, valamint ezek közeli hozzátartozója,
- ✗ gazdasági társaság munkavállalója e minőségének megszűnésétől számított három évig.

4

A könyvvizsgálati kötelezettség

A Szt. kötelezővé teszi a könyvvizsgálatot:

- a kettős könyvvitelt vezető vállalkozás köteles az éves / egyszerűsített éves beszámoló felülvizsgálatával a mérleg fordulónapja előtt kamarai nyilván tartásba bejegyzett könyvvizsgálót, könyvvizsgálói társaságot megbízni, könyvvizsgálót választani (határozott időtartamra, legfeljebb 5 évre a társaság legfőbb szerve választja, újraválasztható);
- az olyan kettős könyvvitelt vezető gazdálkodónál, ahol a könyvvizsgálatot más törvény írja elő;
- konszolidálásba bevont vállalkozásoknál.

5

Nem kötelező a könyvvizsgálat, ha az alábbi két feltétel együttesen teljesül:

1. az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában a vállalkozó éves (éves szintre átszámított) nettó árbevétele nem haladta meg a 100 millió forintot, és
2. az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában a vállalkozó által átlagosan foglalkoztatottak száma nem haladta meg az 50 főt.

6

A gazdasági társaságokról szóló tv. speciális esetekben is előírja könyvvizsgáló megbízását

→ ekkor feladata eltér a folyamatos működés vizsgálatától → konkrét gazdasági jelenség ellenőrzését kell elvégeznie.

E tekintetben feladatát képezik a következők:

- az átalakuló gazdasági társaság vagyonomérlegének ellenőrzése,
- felszámolással vagy végelszámolással megszűnő gazdasági társaságok felszámolási, végelszámolási zárómérlegének felülvizsgálata,
- minden olyan tőkeemelés hitelesítése, amikor az nem pénzbeli betéttel, hanem apporttal történik.

7

A könyvvizsgálat elődleges feladata

A vállalkozás által az adott üzleti év gazdálkodásáról készített számviteli beszámoló értékelése, felülvizsgálata, véleményezése.

A könyvvizsgálói vélemény keretében nyilatkozni kell arról, hogy

- ✓ a beszámoló a Szt. előírásai szerint készültek-e,
- ✓ megbízható és való képet nyújtanak-e a vállalkozás vagyoni és pénzügyi helyzetéről, a működés eredményéről,
- ✓ a beszámoló és az üzleti jelentések adatainak összhangjáról.

8

A könyvvizsgálóval szemben támasztott követelmények

Könyvvizsgálat keretében tartozó tevékenységet az végezhet, aki tagja a Magyar Könyvvizsgálói Kamarának.

A Kamara tagja lehet az a természetes személy aki:

- ✓ okleveles könyvvizsgálói képesítéssel rendelkezik,
- ✓ büntetlen előéletű,
- ✓ munkaviszonyban nem áll,
- ✓ hároméves szakmai gyakorlatot igazol,
- ✓ felelősségbiztosítással rendelkezik,
- ✓ a kamara alapszabályában foglaltakat magára nézve kötelezően elismeri és
- ✓ a kamarai tagdíj megfizetését vállalja és teljesíti.

9

Nem lehet könyvvizsgáló

- ✗ a gazdasági társaság alapítója, illetve tagja,
- ✗ a gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelőbizottsági tagja, valamint ezek közeli hozzátartozója,
- ✗ gazdasági társaság munkavállalója e minőségének megszűnésétől számított három évig.

10

A könyvvizsgálónak fokozott figyelmet kell fordítania a függetlenségének, objektivitásának és pártatlanságának megőrzésére, ezért:

- a véleményalkotásában megbízója vagy munkáltatója nem utasíthatja, és senki nem befolyásolhatja;
- ha olyan megbízást vállal, amely a fő tevékenységei összeférhetetlen, illetve nem egyeztethető össze, akkor kezdeményeznie kell a kamarai tagság szüneteltetését.

11

A könyvvizsgáló feladatai

A könyvvizsgáló által ellátható és ellátandó tevékenységek köre a vonatkozó törvények szerint:

- ✓ A Szt. hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezetnél a beszámoló felülvizsgálata, szabályszerűségének, megbízhatóságának, hitelességének tanúsítása → annak érdekében, hogy az megbízható és valós összképet adjon a gazdálkodó szervezet vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről.
- ✓ A gazdasági társaságok, szövetkezetek, az egyéb szervezetek alapításakor, átalakulásakor, megszűnésekor a törvényben előírt értékelési, ellenőrzési záradékolási feladatok ellátása.

12

- ✓ A gazdálkodó szervezetek alapításával, átalakulásával meghatározott vagyonelem érték-helyesbítésével, megszüntetésével, gazdálkodásával, információs rendszerével kapcsolatos pénzügyi, adó, számviteli és kapcsolódó számítástechnikai, szervezési szakértői tevékenység, szakvélemény készítése, az ezekkel kapcsolatos tanácsadás.
- ✓ A választott könyvvizsgáló legfontosabb feladata a társaságoknál a beszámoló véleményezése és záradékolása, valamint a közgyűlés, taggyűlés elé terjesztett minden lényeges üzleti jelentés vizsgálata abból a szempontból, hogy az valós adatokat tartalmaz-e, illetve megfelel-e a jogszabályi előírásoknak.

13

A könyvvizsgáló jogai is kötelezettségei

Jogai:

- ✓ betekinthet a gazdasági társaság könyveibe,
- ✓ felvilágosítást kérhet a vezető tisztségviselőtől, a felügyelőbizottság tagjaitól, a cég munkavállalóitól,
- ✓ megvizsgálhatja a társaság bankszámláját, pénztárát, értékpapír- és áruállományát, szerződéseit,
- ✓ közreműködőt (könyvvizsgálói asszisztenst) vehet igénybe, ha ahhoz a megbízó hozzájárul.
- ✓ kérheti, hogy a FB az általa javasolt ügyet tűzze napirendjére, illetve, hogy annak ülésén tanácskozási joggal részt vehessen.

14

Köteles:

- ✓ a FB kezdeményezésére a bizottság ülésén történő meghallgatáson részt venni,
- ✓ a legfőbb szervnek a társaság Szt. szerinti beszámolóját tárgyaló ülésén részt venni (a Szt. szerint meg kell hívni),
- ✓ ha megállapítja, vagy tudomást szerez arról, hogy a gazdasági társaság vagyonának jelentős csökkenése várható, illetve olyan tényt észlel, amely az igazgatóság vagy a felügyelő bizottság tagjainak törvényben meghatározott felelősségét vonja maga után, a gazdasági társaság legfőbb szervének összehívását kezdeményezni.

15

A könyvvizsgálat során nyújtott bizonyosság

A bizonyosság arra utal, hogy a könyvvizsgáló meggyőződik az egyik fél által egy másik fél részére adott állítás megbízhatóságáról (*Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok Keretelvei – MNKSK szerint*).

A bizonyosság szolgáltatása céljából a könyvvizsgáló értékeli a lefolytatott eljárások eredményeképpen összegyűjtött bizonyítékokat és következtetést von le belőlük.

16

Az elért meggyőződés mértékét és következeképpen az adható bizonyossági szintet az alkalmazott eljárások és azok eredményei határozzák meg.

Bizonyossági szintek a könyvvizsgáló által nyújtható különböző szolgáltatások esetén:

1. Könyvvizsgálatra szóló megbízás keretében a könyvvizsgáló magas, de nem abszolút fokú bizonyossággal szolgál arról, hogy a könyvvizsgálat tárgyát képező információk lényeges hibás állítástól mentesek. Ezt a könyvvizsgáló jelentésében, mint elfogadható bizonyosságot pozitív formában fejezi ki.

17

Pozitív bizonyosság → a könyvvizsgálói záradékban (véleményben) a könyvvizsgáló direkt módon kifejezi, hogy a vizsgált pénzügyi kimutatás megbízható és valós (a valóságnak megfelelő és korrekt) képet mutatnak-e egy vállalkozó vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről.

A pozitív formában vagy direkt módon való kifejezés nem jelent semmilyen megkötöttséget a vélemény tartalmára vonatkozóan:

- a) korlátozott záradék (vélemény),
- b) elutasító záradék (ellenvélemény),
- c) záradék megadásának elutasítása (véleménynyilvánítás visszautasítása).

18

2. **Átvilágítási megbízás** esetében a könyvvizsgáló közepes fokú bizonyossággal szolgál arról, hogy az átvilágításnak alávetett információk lényeges hibás állítástól mentesek. Ezt a könyvvizsgáló negatív bizonyosság formájában fejezi ki.

Negatív bizonyosság kifejezés: csak azt jelenti ki a jelentésben, hogy eljárásai alapján nem jutott tudomására olyan tény, amely azt jelezné, hogy azok nem mutatnak megbízható és valós (a valóságnak megfelelő és korrekt) képet. Pl. a negatív bizonyosság kifejezésére: *„Elvégzett vizsgálatunk során nem jutott tudomásunkra olyan tény, vagy körülmény, amely alapján a ... (az átvilágításnak alávetett információk megnevezése) ... jelentős mértékű pontatlanságára lehetne következtetni.”* 19

3. **Megállapodás szerinti** vizsgálat esetében a könyvvizsgáló csupán beszámol ténymegállapításairól, és nem nyújt bizonyosságot. Ehelyett a jelentés felhasználói a könyvvizsgáló jelentésében leírt eljárásokat és azok eredményét a maguk számára értékelik, és a könyvvizsgáló munkájából levonják saját következtetéseiket.

4. **Beszámoló-összeállítási megbízás** esetében, bár az összeállított információk felhasználói számára bizonyos haszon származik a számviteli szakértő közreműködéséből, a jelentésben bizonyosságot nem nyújtanak.

20

A könyvvizsgálói jelentés szabályozói és követelményei

A független könyvvizsgálói jelentés **szabályozói**:

- az EP és ET2013/34/EK egységes irányelve,
- 2000. évi C. tv. a számvitelről,
- Magyar Nemzeti Könyvvizsgálói Standardok Keretelvei

21

A jelentéssel szemben támasztott **követelmények**:

- egyértelműség,
- határozott, pozitív formában kifejezésre juttatott vélemény kinyilvánítás,
- a felhasználáshoz szükséges háttér-információk maradéktalan bemutatása,
- tömörség,
- közérthetőség,
- meghatározott szerkezetben való bemutatás.

22

A könyvvizsgálói elfogadó nyilatkozat

Könyvvizsgálói elfogadó nyilatkozat: a vállalkozás legfelsőbb szerve (pl. közgyűlés) által megválasztott könyvvizsgáló által tett írásos egyoldalú jognyilat arról, hogy a megválasztást elfogadja. → a cég nem köteles megkötöni a könyvvizsgálóval a megbízási szerződést.

Könyvvizsgálói megbízási szerződés: a megbízás elfogadásának az minősül, ha a könyvvizsgáló megválasztását követő kilencven napon belül megbízási szerződést köt a gazdasági társaság ügyvezetésével (elmulasztása esetén a könyvvizsgáló megválasztása hatálytalanná válik, és másik könyvvizsgálót kell választania).

23

Az elfogadó nyilatkozat tartalmi vázlata:

- a) A könyvvizsgáló nyilatkozata arról, hogy a könyvvizsgálói megbízást a megjelölt határozott időszakra (-tól, -ig) elfogadja.
- b) Megerősítése annak, hogy a Magyar Könyvvizsgálói Kamara tagja, személyi összeférhetetlenség és kizáró ok nem áll fenn a könyvvizsgálói megbízás tekintetében.
- c) Utalás a megbízási szerződés jövőbeli megkötésére.
- d) Keltezés, könyvvizsgáló neve és aláírása, kamarai nyilvántartási száma.
- e) Két tanú neve, aláírása, egyéb azonosító adatai.

24

A független könyvvizsgálói jelentés fajtái

A. Tiszta:

- ✓ nincs minősített figyelemfelhívó vagy egyéb megjegyzés
- ✓ nincs minősített vélemény

B. Minősített:

- ✓ van minősített figyelemfelhívó vagy egyéb megjegyzés ←
← bizonytalanság: 1/a. vizsgálati hatókör korlátozás,
1/b. eredendő kockázat / bizonytalanság

és/vagy

- ✓ van minősített vélemény ← 2. vezetéstől eltérő vélemény

25

1/a. A vizsgálati hatókör korlátozása: objektív okok miatt nem lehet bizonyos szükséges eljárásokat elvégezni.

Okozhatja:

□ Körülmény: pl.

- megbízás a leltárt követően jön létre és a könyvvizsgáló nem tud alternatív eljárásokkal meggyőződni az év végi készletek mennyiségének helyességéről,
- megsemmisült bizonylatok,
- elégtelen nyilvántartások.

26

□ Vezetés: pl.

- nem engedik meg, hogy a könyvvizsgáló részt vegyen a leltározáson,
- nem járul hozzá az egyenlegközlők kiküldéséhez és ennek nincs elfogadható indoka,
- a teljességi nyilatkozatot (vagy más nyilatkozatot, amelyet a könyvvizsgáló szükségesnek tart) nem vagy nem a megfelelő tartalommal ír alá.

27

1/b. Eredendő bizonytalanság: olyan körülmény, amely kimenetele a gazdálkodó közvetlen ellenőrzésén kívül eső, jövőbeli cselekményektől vagy eseményektől függ, de amely a pénzügyi kimutatásokat befolyásolhatja.

Ilyen eredendő bizonytalanság lehet pl.:

- Egy peres ügy, amelynek a kimenetele bizonytalan.
- Olyan már ismert jogszabályi változások, amelyek jelentős hatással lehetnek a gazdálkodó szervezetre és ezáltal annak pénzügyi kimutatásaira, de amelyek hatása még nem mérhető fel pontosan.
- A vállalkozás folytathatóságát érintő lényeges kétely.

28

2. Véleményeltérés: könyvvizsgáló elegendő és megfelelő könyvvizsgálói bizonyítékot szerzett arról, hogy a pénzügyi kimutatások lényeges hibás állítást (vagy kihagyást) tartalmaznak, amelyeket a vezetés nem korrigált.

Okozhatja:

- Az alkalmazott számviteli politika, részben vagy egészben nem felel meg a beszámoló-készítés alapjául szolgáló számviteli elveknek.
- Az egyébként a vonatkozó beszámoló-készítési elvekkel összhangban álló számviteli politikát nem követik.

29

➢ A pénzügyi kimutatásokban lényeges hibás állítások szerepelnek, a gazdálkodó nem megfelelően, nem teljes körűen vagy egyváltalan nem mutat be olyan információkat, amelyek a pénzügyi kimutatások megítélésében jelentős szerepet játszanak.

➢ A kiegészítő melléklet hiányos.

➢ A csalásból vagy hibából eredő lényeges hibás állítás nem vagy nem megfelelően lett korrigálva.

➢ A szabályszegések hatásait nem megfelelően tükrözik a pénzügyi kimutatások.

➢ A vállalkozás folytatását érintő bizonytalanság nem vagy nem megfelelően került bemutatásra.

➢ A vállalkozás folytatása elvét helytelenül alkalmazták.

30

A könyvvizsgálói jelentés szerkezete, tartalma

Bevezető szakasz

- ❑ a könyvvizsgálói jelentés címe - Független könyvvizsgálói jelentés, címzettjei - a vizsgált szervezet tulajdonosai;

Véleményező szakasz

- ❑ a könyvvizsgálat tárgyát képező beszámoló azonosító adatai (vállalkozás, üzleti év, fordulónap, forma stb.) a beszámolási szabályrendszer (keretelvek) megjelölése;
- ❑ a vélemény alapja: az alkalmazott könyvvizsgálati standardoknak a leírása;
- ❑ a könyvvizsgálat hatóköre - a felelősség átvétele;³¹

- ❑ az elvégzett vizsgálatok jellegének bemutatása és összefoglalása;
- ❑ a könyvvizsgáló egyértelmű véleménye a beszámoló elfogadásáról / elutasításáról, továbbá a beszámoló megfelel-e a szt. előírásainak;
 - ✓ a pénzügyi kimutatások az általános beszámoló készítési elvekkel összhangban készültek-e,
 - ✓ a beszámolóban szereplő adatok megfelelnek-e az előírásoknak,
 - ✓ a pénzügyi kimutatások valóságnak megfelelő és korrekt (megbízható és valós) képet adnak-e a beszámolókészítési elvekkel összhangban,

32

- ❑ könyvvizsgálói záradék:
 - a) hitelesítő vagy
 - b) korlátozott vagy
 - c) elutasító könyvvizsgálói záradék vagy
 - d) a záradék megadásának elutasítása.
- ❑ a vállalkozás folytatásához kapcsolódó lényeges bizonytalanság (ha fennáll);
- ❑ az esetleges figyelemfelhívó megjegyzések,
- ❑ kulcsfontosságú (szakmai megítélés szerint a legjelentősebb) és egyéb könyvvizsgálati kérdések
- ❑ a beszámoló és az üzleti jelentés összhangja,
- ❑ a vezetés felelőssége az éves beszámolóért,

33

- ❑ a könyvvizsgáló éves beszámoló könyvvizsgálataért való felelőssége.

Befejező szakasz

- ❑ a felelős könyvvizsgáló neve, kamarai nyilvántartási száma, aláírása;
- ❑ a könyvvizsgálói jelentés keltezése.

34